

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 2001-2002**

20 SEPTEMBER 2002

Wetsvoorstel tot oprichting van een Fonds voor de asbestslachtoffers**(Ingediend door de heren Alain Destexhe en Johan Malcorps)****TOELICHTING**

Dit wetsvoorstel wil een regeling invoeren teneinde de slachtoffers van asbest een vergoeding toe te kennen door een beroep te doen op de nationale solidariteit om vergissingen of fouten uit het verleden goed te maken.

1. Inleiding

Asbest is een natuurlijke, minerale stof met een vezelachtige structuur die uitzonderlijk goed bestand is tegen hitte en vuur. De toepassingen ervan zijn gevarieerd: warmte-isolatie, brandwerend en waterdicht maken, filtreren, thermische, geluids- en elektrische isolatie. Asbest is dan ook snel onmisbaar geworden in de bouwsector, de scheepsbouw, de textiel-, voedings-, chemische, auto- en kunststoffenindustrie.

Het gebruik van asbest op industriële schaal is begonnen in de vroege 20e eeuw, en de winning ervan bereikte een hoogtepunt met bijna 5 miljoen ton op het einde van de jaren 70. In 1993 bedroeg ze nog ongeveer 3,6 miljoen ton. De voornaamste producenten zijn de landen van de voormalige Sovjet-Unie, Canada, Brazilië, China, Zuid-Afrika, Zimbabwe, Colombia en Griekenland. In Europa wordt asbest thans praktisch niet meer gebruikt noch geproduceerd. In veel landen is het gebruik ervan bij wet ver-

SÉNAT DE BELGIQUE**SESSION DE 2001-2002**

20 SEPTEMBRE 2002

Proposition de loi visant à créer un Fonds pour les victimes de l'amiante**(Déposée par MM. Alain Destexhe et Johan Malcorps)****DÉVELOPPEMENTS**

La présente proposition de loi a pour but de mettre en place une structure qui permette d'attribuer une indemnisation aux victimes de l'amiante au nom de la réparation par la solidarité nationale des erreurs ou des fautes du passé.

1. Introduction

L'amiante est une substance minérale naturelle à structure fibreuse dont les fibres résistent de manière exceptionnelle à la chaleur et au feu. Elle peut servir à de nombreux usages: calorifugeage, ignifugation, étanchéité, filtration, isolation thermique, phonique et électrique. L'amiante est ainsi rapidement devenue indispensable dans le secteur de la construction, dans les chantiers navals, dans les industries textile, alimentaire, chimique, automobile et des matières plastiques.

C'est au début du XXe siècle que débute le développement de l'usage industriel de l'amiante dont l'extraction minière culminera à près de 5 millions de tonnes à la fin de la décennie 70. Elle était encore d'environ 3,6 millions de tonnes en 1993. Les principaux producteurs sont les pays de l'ex-URSS, le Canada, le Brésil, la Chine, l'Afrique du sud, le Zimbabwe, la Colombie, la Grèce. Aujourd'hui, en Europe, l'amiante est pratiquement supprimée de la consommation et de la production. Dans de

boden. Dat is het geval in Frankrijk, Duitsland, België, Denemarken, Finland, Nederland, Italië, Noorwegen, Zweden en Zwitserland. De gevaren van asbest zijn genoegzaam bekend. Het verband tussen kanker en asbest werd trouwens reeds in de jaren 60 wetenschappelijk bewezen. Desondanks is men decennialang de veelvuldige mogelijkheden van die goedkope stof blijven benutten in plaats van gezondheidsmaatregelen te nemen.

2. Door asbest veroorzaakte ziekten

Asbest veroorzaakt voornamelijk de volgende ziekten:

- asbestose,
- goedaardige borstvliesziekten,
- mesotheliom,
- bronchiskanker.

a) asbestose

In de longen kapselt asbestvezel zich in met bindweefsel. De longen verliezen hun elasticiteit, waardoor ademhalen alsmaar moeilijker wordt.

De zuurstof geraakt moeilijk tot in de verstopte longblaasjes. De patiënt is kortademig en hoest veel.

Asbestose op zich is niet dodelijk, maar de zieke wordt veel kwetsbaarder voor longinfecties en zijn hart wordt er zwaar door belast.

Tussen de blootstelling aan asbest en de ontwikkeling van asbestose ligt een incubatieperiode van ten minste 20 jaar. Met andere woorden: het kan 20 jaar duren voor de diagnose gesteld wordt.

Het risico stijgt met de intensiteit en de duur van de blootstelling. Onder een bepaalde drempel zou het risico onbestaande zijn. Asbestose is een erkende beoopsziekte. De aandoening, die vroeger vrij regelmatig voorkwam, gaat duidelijk achteruit.

b) De goedaardige ziekten van de pleura

Pleuraplaque, goedaardige pleuritis of diffuse verdekking van de pleura maken daarvan deel uit.

c) mesotheliom

De verschijning van een mesotheliom is het gevolg van een vroegere blootstelling aan asbest.

Het is belangrijk te wijzen op de ernst van een mesotheliom. Het is een gevaarlijke vorm van kanker: de patiënt sterft gewoonlijk binnen het jaar dat volgt op de diagnose. Iedere blootstelling aan asbest, hoe kortstondig ook, kan een mesotheliom tot gevolg hebben. Het risico verhoogt wel met de

vele anderen. In vele landen, vooral in Europa, maar ook in Amerika, is asbest verboden. Dat is het geval in Frankrijk, Duitsland, België, Denemarken, Finland, Nederland, Italië, Noorwegen, Zweden en Zwitserland. De gevaren van asbest zijn genoegzaam bekend. Het verband tussen kanker en asbest werd trouwens reeds in de jaren 60 wetenschappelijk bewezen. Desondanks is men decennialang de veelvuldige mogelijkheden van die goedkope stof blijven benutten in plaats van gezondheidsmaatregelen te nemen.

2. Maladies liées à l'amiante

Les maladies provoquées par l'amiante sont principalement:

- l'asbestose,
- les maladies bénignes de la plèvre,
- le mésothéliome,
- le cancer bronchique.

a) L'asbestose

Dans les poumons, les fibres d'amiante s'entourent de tissu conjonctif. Le poumon perd de son élasticité, provoquant une gêne respiratoire grandissante.

L'oxygène parvient difficilement aux alvéoles encombrées. Le patient a le souffle court et tousse souvent.

En soi, l'asbestose n'est pas mortelle mais elle rend le malade beaucoup plus vulnérable aux infections pulmonaires et provoque une sollicitation importante du cœur.

Entre l'exposition à l'amiante et le développement de l'asbestose, la période de latence est de 20 ans au moins. Autrement dit: il peut se passer 20 ans avant que le diagnostic soit établi.

Le risque augmente avec l'intensité et la durée de l'exposition. En dessous d'un plafond donné, le risque serait inexistant. L'asbestose est une maladie professionnelle reconnue. L'affection, assez fréquente auparavant, est en nette régression.

b) Les maladies bénignes de la plèvre

Il s'agit des plaques pleurales, de la pleurésie bénigne ou de l'épaississement pleural diffus.

c) Le mésothéliome

L'apparition d'un mésothéliome signe une exposition antérieure à l'amiante.

Il est important de souligner la gravité du mésothéliome. C'est un cancer grave; le patient décède généralement dans l'année qui suit le diagnostic. Toute exposition, même minime, à l'amiante peut entraîner un mésothéliome. Toutefois, la durée augmente le risque. La période de latence est de 25 à 40 ans.

duur van de blootstelling. De latentietijd bedraagt 25 tot 40 jaar. De aandoening kan dus vandaag nog opduiken bij personen die tientallen jaren geleden blootgesteld werden.

d) longkanker

Voor longkanker bestaat er geen drempel: zelfs een minieme blootstelling aan asbest is gevaarlijk.

Hoe zwaarder de blootstelling, hoe hoger het risico.

Roken verhoogt dat risico. De latentietijd bedraagt 20 jaar of meer.

Nieuwe gevallen kunnen zich thans nog steeds voordoen.

Welke criteria gelden voor longkanker veroorzaakt door asbest?

- de latentietijd bedraagt minstens 10 jaar tussen het begin van de blootstelling en het optreden van longkanker;

- kwantitatieve criteria inzake blootstelling aan asbest:

- 1° aanwezigheid van asbestose of diffuse verdikking van de pleura onder invloed van asbest;

- 2° uitvoering van werken gedurende minstens 10 jaar in welbepaalde werkomstandigheden of beroepen;

- 3° een cumulatieve blootstelling aan asbestvezel gelijk aan minstens 25 vezels per jaar;

- 4° concentratiecriteria van asbest in de longen.

3. Epidemiologie

Uit de meeste recente epidemiologische studies blijkt dat het aantal slachtoffers van longkanker en mesotheliom te wijten aan asbest, gestaag groeit. Die stijging zou haar hoogtepunt bereiken rond 2020 in de Europese landen die actieve maatregelen hebben genomen om asbest te verwijderen.

Een Britse medische studie uit 1997 raamde het aantal doden ten gevolge van asbest op 500 000 in de komende 35 jaar in West-Europa(1).

Voor België bestaat er geen epidemiologische studie wegens het geringe aantal gevallen en de lange latentietijd. De statistieken van Volksgezondheid bieden ons de middelen niet om een nauwkeurige raming te maken van het aantal gevallen.

Volgens de statistieken van het Fonds voor de beroepsziekten zouden per jaar een honderdtal perso-

L'affection peut donc encore se manifester aujourd'hui chez des personnes exposées il y a plusieurs dizaines d'années.

d) Le cancer du poumon

Pour le cancer du poumon, il n'y a pas de seuil: même une exposition minime à l'amiante est dangereuse.

Plus l'exposition est importante, plus le risque est élevé.

Le tabac est un facteur aggravant de ce risque. La période de latence est de 20 ans ou davantage.

De nouveaux cas sont donc toujours possibles actuellement.

Quels sont les critères du cancer du poumon provoqué par l'amiante ?

- la période de latence est d'au moins 10 ans entre le début de l'exposition et l'apparition du cancer bronchique;

- critères quantitatifs d'exposition à l'amiante :

- 1° présence d'asbestose ou d'épaississements pleuraux bilatéraux diffus dus à l'amiante;

- 2° travaux effectués pendant au moins 10 ans avant 1985 dans des conditions ou professions bien précises;

- 3° une exposition professionnelle cumulative aux fibres d'amiante égale à 25 fibres par années au moins;

- 4° critères de concentrations d'amiante pulmonaires.

3. Épidémiologie

Les études épidémiologiques les plus récentes montrent une augmentation constante du nombre de victimes du cancer du poumon et du mésothéliome liés à l'amiante. Cette augmentation devrait connaître son acmé vers 2020 dans les pays européens actifs dans le désamiantage.

Une étude médicale britannique publiée en 1997 estimait à 500 000 le nombre de décès liés à l'amiante au cours des 35 prochaines années en Europe occidentale(1).

Pour la Belgique, étant donné le petit nombre de cas et la longue période de latence, il n'existe pas aujourd'hui d'étude épidémiologique disponible. La qualité des statistiques de santé publique, ne nous permet pas de faire une évaluation précise du nombre de cas.

D'après les statistiques du Fonds des maladies professionnelles, une centaine de personnes serait

(1) *L'Écho*, 4 juni 2002.

(1) *L'Écho*, le 4 juin 2002.

nen het slachtoffer zijn van mesotheliom en longkanker die aan blootstelling aan asbest zijn toe te schrijven.

Statistieken van de gevallen van asbestose, mesotheliom en longkanker van het Fonds voor de beroepsziekten.

Jaar Année	Aantal gevallen van asbestose <i>Cas d'asbestose</i>	Aantal gevallen van mesotheliom <i>Cas de mésothéliome</i>	Longkanker <i>Cancer du poumon</i>
1990	122	25	7
1997	230	60	19
2000	75	65	27
2001	47	59	30

Daaruit blijkt dat het aantal gevallen van asbestose daalt, terwijl het aantal kancers stijgt.

Aantal sterfgevallen ten gevolge van asbest

Jaar Année	Asbestose <i>Asbestose</i>	Mesotheliom <i>Mésothéliome</i>	Longkanker <i>Cancer du poumon</i>
1990	29	38	4
1997	33	54	14
2000	56	56	15
2001	55	63	22

De laatste tien jaar, van 1992 tot 2001, is het aantal door het Fonds voor de beroepsziekten erkende gevallen opgelopen tot :

- 1 849 gevallen van asbestose;
- 491 gevallen van mesotheliom;
- 153 gevallen van longcanker.

4. Chronologie van de voornaamste gebeurtenissen

1906: eerste beschrijving van letsels van longfibrose bij asbestwerkers. In Frankrijk toont Auribault de omvang aan van de oversterfte bij een groep arbeiders die met asbest werken (50 doden over 5 jaar).

1927: de term asbestose ontstaat om letsels van longfibrose ten gevolge van asbest aan te duiden.

1931: eerste reglementering ter beperking van de risico's (Verenigd Koninkrijk).

1932: begin van het «procés van de eeuw» : klacht van werknermers tegen Johns Manville Company. Het proces heeft zijn beslag gekregen in 1982 (en heeft dus een halve eeuw geduurd) met het faillissement van de firma en de oprichting van een Fonds voor de schadeloosstelling van de slachtoffers van de onderne-
ming.

concernée chaque année par le mésothéliome et le cancer du poumon lié à l'amiante.

Statistiques des cas d'asbestoses, de mésothéliomes et de cancers du poumon fournies par le Fonds des maladies professionnelles.

On constate une diminution des cas d'asbestose et une augmentation des cancers.

Nombre de décès suite à l'amiante

Au cours des 10 dernières années, de 1992 à 2001, le nombre de cas reconnus par le Fonds des maladies professionnelles s'est élevé à :

- 1 849 asbestoses;
- 491 mésothéliomes;
- 153 cancers du poumon.

4. Chronologie des principaux événements

1906: première description des lésions de fibrose pulmonaire survenant chez les travailleurs de l'amiante. En France, Auribault met en évidence l'importance de la surmortalité dans un groupe d'ouvriers travaillant l'amiante (50 décès en 5 ans).

1927: création du terme d'asbestose pour désigner les lésions de fibrose pulmonaire provoquées par l'amiante.

1931: première réglementation visant à réduire les risques (Royaume-Uni).

1932: début du «procès du siècle»: plaintes de travailleurs contre la Johns Manville Company. Le procès s'est terminé en 1982 (il a duré un demi-siècle) avec la faillite de la firme et l'installation d'un Fonds d'indemnisation pour les victimes de cette entreprise.

1935: eerste publicatie die gewag maakt van een verhoogd risico op longkanker bij het werken met asbest. Dat verhoogd risico treedt op in een aantal beroepen (mijnwerkers, warmte-isoleerders, producenten van asbestcement en -textiel).

1945: erkenning van asbestose als beroepsziekte (Frankrijk).

1953: erkenning van asbestose als beroepsziekte (België).

1955: epidemiologisch bewijs van het verband tussen blootstelling aan asbest en bronchus- en longkanker.

1960: epidemiologisch bewijs van het verband tussen blootstelling aan asbest en pleuramesothelioom.

1967: vaststelling van kwantitatieve verbanden tussen blootstelling en het risico op kanker.

1976: een Europese richtlijn legt de classificatie en de etikettering van de producten vast. Het gedeelte over de chemische stoffen is ongetwijfeld van toepassing op asbest.

1982: erkenning van mesothelioom als beroepsziekte in België.

1983: Europese richtlijn 83/477/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk. Goedkeuring van een specifieke asbestrichtlijn.

1986: omzetting van de richtlijn van 19 september 1983 in de Belgische rechtsorde: grenswaarden voor blootstelling, onderscheid tussen crocidoliet en andere asbestsoorten, voorschriften inzake asbestverwijdering.

22 juli 1991: koninklijk besluit tot wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

3 februari 1998: koninklijk besluit (*Belgisch Staatsblad* van 21 februari 1998), opgeheven bij het koninklijk besluit van 23 oktober 2001 (*Belgisch Staatsblad* van 30 november 2001): koninklijk besluit tot beperking van het op de markt brengen, de vervaardiging en het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (asbest).

26 juli 1999: de Europese Commissie keurt op 26 juli 1999 richtlijn 1999/77/EG goed betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (*Publicatieblad* L 207 van 6 augustus 1999). De richtlijn verbiedt meer bepaald het gebruik van chrysotielvezel en van producten die dergelijke vezels bevatten.

1935: première publication suggérant un accroissement de risque de cancer du poumon lié au travail de l'amiante, ce surrisque sera établi dans une série de professions (mineurs, calorifugeurs, producteurs d'amiante-ciment, d'amiante-textile).

1945: reconnaissance de l'asbestose comme maladie professionnelle (France).

1953: reconnaissance de l'asbestose comme maladie professionnelle (Belgique).

1955: preuve épidémiologique du lien entre l'amiante et le cancer broncho-pulmonaire.

1960: preuve épidémiologique du lien entre l'amiante et le cancer du revêtement mésothélial de la plèvre (mésothéliome).

1967: établissement de relations quantitatives entre l'exposition et le risque de développer un cancer.

1976: une directive européenne fixe la classification et l'étiquetage des produits. La partie concernant les produits chimiques est indiscutablement applicable à l'amiante.

1982: reconnaissance du mésothéliome comme maladie professionnelle en Belgique.

1983: directive européenne sur la protection des travailleurs contre les risques liés à une exposition à l'amiante pendant le travail. Adoption d'une directive spécifique relative à l'amiante.

1986: transposition de la directive du 19 septembre 1983 en droit belge: valeurs-limites d'exposition, distinction entre le crocidolite et les autres amiantes, prescriptions pour l'enlèvement de l'amiante.

22 juillet 1991: arrêté royal modifiant et complétant le Règlement général pour la protection du travail.

3 février 1998: arrêté royal (*Moniteur belge* du 21 février 1998) abrogé par arrêté royal du 23 octobre 2001 (*Moniteur belge* du 30 novembre 2001): arrêté royal limitant la mise sur le marché, la fabrication et l'emploi de certaines substances et préparations dangereuses (amiante).

26 juillet 1999: la Commission européenne adopte le 26 juillet 1999 la directive 1999/77/CE concernant le rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres relatives à la limitation de la mise sur le marché et de l'emploi de certaines substances et préparations dangereuses (*Journal officiel* des Communautés européennes L207 du 6 août 1999). Cette directive concerne plus particulièrement l'interdiction d'utiliser des fibres d'amiante chrysotiles et des produits qui en contiennent.

3 juni 2002: akkoord van de ministers van Sociale Zaken van de Europese Unie betreffende een ontwerp van richtlijn voor een betere bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk. Die tekst is een bijwerking van de wetgeving van 1983 en past de bestaande beschermingsmaatregelen aan, onder meer door een algemeen verbod op het gebruik en de verwerking van asbest in te voeren. De nadruk komt ook te liggen op verscherpte preventiemaatregelen voor arbeiders die aan asbest blootgesteld worden tijdens onderhouds- en afbraakwerken van gebouwen of bij het verwijderen van asbest. De uiteindelijke goedkeuring van deze tekst is gepland voor 2003.

5. Problematiek van de schadeloosstelling van de slachtoffers

5.1 «Opzettelijke fout» en «niet-verschoonbare fout»

In een vonnis van 1996, bevestigd door het hof van beroep in 1997, heeft de rechtbank van eerste aanleg van Brussel de eis van een asbestoslachtoffer verworpen om schadeloosstelling van zijn werkgever te ontvangen met het argument dat, volgens artikel 51 van de gecoördineerde wetten van 3 juni 1970 betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten, het ondernemingshoofd alleen vervolgd kan worden wanneer hij een opzettelijke fout begaan heeft met de beroepsziekte tot gevolg.

De rechtbank beschouwt het invoeren van een regeling van objectieve aansprakelijkheid zonder fout, die resulteert in een beperking van de aansprakelijkheid van de werkgevers inzake de bedragen toegekend door het Fonds voor de beroepsziekten, als een afwijking van de *ratio legis*.

Een recent arrest van het Franse Hof van Cassatie(1) in het asbestos dossier zou de veiligheidsregels op het werk wel eens ingrijpend kunnen wijzigen, net als de regels voor de schadeloosstelling van arbeidsongevallen en -ziekten. Het Hof heeft immers geoordeeld dat bedrijven niet onkundig konden zijn van risico's van asbest en heeft de aansprakelijkheid van de werkgevers verruimd door te besluiten dat er sprake was van een «niet-verschoonbare fout».

5.2. Bestaande procedures

In de meeste westerse landen is men zich bewust van de gevolgen van blootstelling aan asbest voor de gezondheid.

---

(1) Arrest van het Franse Hof van Cassatie, 28 februari 2001.

3 juin 2002 : accord des ministres des Affaires sociales de l'Union européenne sur un projet de directive renforçant la protection des travailleurs contre les risques liés à l'amiante pendant le travail. Ce texte, qui actualise la législation de 1983, adapte les mesures de protection en vigueur notamment par une interdiction générale de la production et de la transformation de l'amiante. L'accent est également mis sur un renforcement de la prévention pour les travailleurs exposés à l'amiante lors de travaux de maintenance et de démolition de bâtiments ou lors des activités de désamiantage. L'adoption définitive de ce texte est envisagée en 2003.

5. Problématique de l'indemnisation des victimes

5.1 «Faute intentionnelle» et «faute inexcusable»

Dans un jugement de 1996, confirmé par la Cour d'appel en 1997, le Tribunal de première instance de Bruxelles a débouté une victime de l'amiante qui cherchait à obtenir une réparation auprès de son ex-employeur au motif que, selon l'article 51 des lois relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles (loi coordonnée du 3 juin 1970), le chef d'entreprise ne peut être poursuivi que si celui-ci a commis une faute intentionnelle qui a provoqué la maladie professionnelle.

Selon le tribunal, il s'agit d'une exception à l'intention du législateur de mettre en place un système de responsabilité objective, sans faute, qui entraîne comme corollaire une limitation de la responsabilité des employeurs aux sommes accordées par le Fonds des maladies professionnelles.

En France, un récent arrêt de la Cour de cassation française(1) dans le dossier amiante risque de modifier en profondeur les règles de la sécurité au travail tout comme celles de l'indemnisation des accidents et des maladies professionnelles. La Cour a en effet estimé que les entreprises ne pouvaient pas ignorer les dangers de l'amiante et a étendu la responsabilité des employeurs en concluant à la «faute inexcusable».

5.2. Les procédures existantes

Dans la plupart des pays occidentaux, il y a une prise de conscience des conséquences sanitaires de l'amiante.

---

(1) Arrêt de la Cour de cassation française, 28 février 2001.

Verschillende landen, waaronder Frankrijk en Nederland, hebben schadeloosstellingprocedures ingevoerd. In de Verenigde Staten wordt het aantal rechtszaken voor de periode 2000-2004 geraamd op 270 000, een verdrievoudiging ten opzichte van de periode 1990-1994(1). Grote wereldwijde verzekerringsmaatschappijen hebben hun reserves recentelijk fors aangevuld met het oog op dat risico(2).

In 2000 heeft het Amerikaanse Congres de «*Asbestos Compensation Act*» goedgekeurd. Die wet voert een administratieve procedure in, en stelt een orgaan in («*Office of Asbestos Compensation*») alsook een fonds («*Asbestos Compensation Fund*»). Het is de bedoeling de slachtoffers binnen een kort tijdsbestek schadeloos te kunnen stellen (vroeger duurde dat jaren).

Op parlementair initiatief heeft de Nederlandse Kamer in 2000 een «*Asbestinstituut*» ingesteld, dat aanvragen tot schadeloosstelling van asbestoslachtoffers op het werk behandelt. Het ontvangt een gemengde financiering van de Staat en de bedrijven. De morele schadeloosstelling is forfaitair vastgesteld op 1,62 miljoen frank. Slachtoffers van mesotheliom buiten de arbeidssituatie kunnen van de Staat een schadeloosstelling van 630 000 frank voor morele schade ontvangen.

In Frankrijk is het «*Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante*» (FIVA) een openbare nationale instelling van administratieve aard, opgericht door de wet op de financiering van de sociale zekerheid van 2001(3)(4). Het FIVA heeft als opdracht asbestoslachtoffers schadeloos te stellen. Het wordt voor 75 % gefinancierd door een bijdrage van de afdeling arbeidsongevallen- en ziekten van het algemeen stelsel van sociale zekerheid en voor 25 % door de staatsbegroting.

In België zijn de enigen die thans in aanmerking kunnen komen voor een erkenning als asbestoslachtoffer die werknemers wier bedrijven bijdragen in het Fonds voor de beroepsziekten. De schadeloosstelling is beperkt. De bedragen zijn vrij gering; slechts een deel van de schade wordt vergoed (het verlies van de economische capaciteit). Er is geen vergoeding voor de opgelopen morele schade. De echtgeno(o)t(e) of het gezin komen niet in aanmerking, behalve bij overlijden.

(1) «*Le Monde*» van 12 maart 2002.

(2) «*Le Monde*» van 4 maart 2002.

(3) «*Loi n° 2000-1257 du 23 décembre 2000 de financement de la sécurité sociale pour 2001*» — artikel 53 (*Journal officiel*, nr. 298 van 24 december 2000).

(4) «*Décret 2001-963 du 23 octobre 2001 relatif au Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante institué par l'article 53 de la loi n° 2000-1257 du 23 décembre 2000 de financement de la sécurité sociale pour 2001*».

Plusieurs pays, comme la France ou les Pays-Bas ont créé des procédures d'indemnisation. Aux États-Unis, le nombre de procès pour la période 2000-2004 est estimé à 270 000, soit un triplement par rapport à la période 1990-1994(1). Les grands assureurs mondiaux ont récemment considérablement renforcé leurs réserves face à ce risque(2).

Aux États-Unis, en 2000, le Congrès américain a approuvé, le «*Asbestos Compensation Act*». Par cette loi, une procédure administrative est établie, un organisme («*Office of Asbestos Compensation*») et un Fonds («*Asbestos Compensation Fund*») sont créés. L'objectif est de permettre aux victimes d'être indemnisées dans des délais courts (ceux-ci étaient de plusieurs années auparavant).

Aux Pays-Bas, en 2000, au départ d'une initiative parlementaire, la Chambre a créé un «*Institut de l'amiante*» qui s'occupe du traitement des demandes de dédommagement des victimes de l'amiante à titre professionnel. Il reçoit un financement mixte de l'État et des entreprises. Le montant du dédommagement moral est fixé de façon forfaitaire à 1,62 million de francs. Les personnes victimes du mésothéliome en dehors d'une exposition extra-professionnelle peuvent obtenir une indemnité de l'État pour dommage moral. Celle-ci est fixée à 630 000 francs.

En France, le Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante (FIVA) est un établissement public national à caractère administratif, institué par la loi de financement de la Sécurité sociale de 2001(3)(4). Le FIVA a pour mission de dédommager les victimes de l'amiante. Il est financé à 75 % par une contribution de la branche accidents du travail et maladies professionnelles du régime général de la sécurité sociale et à 25 % par le budget de l'État.

En Belgique, dans la situation actuelle, les seules victimes susceptibles d'être reconnues sont les salariés dont les entreprises cotisent au Fonds des maladies professionnelles. Cette indemnisation a ses limites. Les montants sont relativement faibles, une partie du préjudice seulement est prise en charge (la perte de la capacité économique) et pas le préjudice moral. Le conjoint ou la famille ne sont pas pris en compte sauf en cas de décès.

(1) *Le Monde* du 12 mars 2002.

(2) *Le Monde* du 4 mars 2002.

(3) «*Loi n° 2000-1257 du 23 décembre 2000 de financement de la sécurité sociale pour 2001*» — article 53 (*Journal officiel*, nr. 298 du 24 décembre 2000).

(4) Décret 2001-963 du 23 octobre 2001 relatif au Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante institué par l'article 53 de la loi n° 2000-1257 du 23 décembre 2000 de financement de la sécurité sociale pour 2001.

Het Fonds voor de beroepsziekten kan zelfstandigen die beroepshalve met asbest in contact komen (verwarmingstechnici, garagisten, elektriciens, enz.) niet schadeloos stellen.

Verschillende personen werden besmet ten gevolge van een niet-professionele blootstelling: blootstelling in de gezinskring door contact met werkneemers, blootstelling via het milieu door de nabijheid van fabrieken of passieve blootstelling in gebouwen die asbest bevatten.

Om een schadeloosstelling te krijgen moeten die personen een verzoekschrift indienen bij de burgerlijke rechtsbank. Gelet op de duur van de gerechtelijke procedures worden er erg weinig ingesteld, en is tot nu toe geen enkele afgehandeld.

6. Waarom een specifiek Fonds voor asbestslachtoffers ?

Reeds in het begin van de jaren 60 vermoedde men dat er een verband bestond tussen mesotheliom en de blootstelling aan asbest. Desondanks werd asbest in België net als elders tot het einde van de jaren 70 massaal gebruikt, in het bijzonder in de bouwsector. Ondanks het feit dat de gevaren toen al welbekend waren, werd asbest nog in de jaren 80 gebruikt, zij het minder vaak.

Het was duidelijk weinig voorzichtig en gevaarlijk om asbest te gebruiken. Het is niet de bedoeling hier in te gaan op de vraag wie aansprakelijk is. De bedrijven dragen hun deel, maar de overheid heeft niet altijd verbods- en preventiemaatregelen genomen.

Daarom stellen wij voor dat de schade ten laste komt van de nationale solidariteit, waarbij de samenleving erkent dat een vergissing of fout begaan werd ten opzichte van de slachtoffers.

Deze laatsten hebben het recht als dusdanig erkend te worden.

7. Financiering en budgettaire gevolgen

De voorgestelde schadeloosstelling betreft hoogstens enkele honderden personen.

Het fonds wordt voornamelijk gefinancierd door bijdragen van de Staat maar ook de bedrijven zouden erin kunnen bijdragen.

De Koning zou de maximumbedragen van de vergoedingen bij koninklijk besluit kunnen vaststellen.

Le Fonds des maladies professionnelles ne peut indemniser les travailleurs indépendants, dont beaucoup ont été exposés à l'amiante dans le cadre de leur activité professionnelle (chauffagistes, garagistes, électriciens, etc.).

Plusieurs victimes ont été contaminées à la suite d'une exposition non-professionnelle: exposition familiale au contact de travailleurs, exposition environnementale dans le voisinage des usines ou encore exposition passive dans des locaux pollués par l'amiante.

Pour obtenir un dédommagement, ces personnes doivent introduire une requête auprès du tribunal civil. Vu la durée des procédures judiciaires, fort peu ont été introduites, et aucune n'a abouti jusqu'ici.

6. Pourquoi créer un Fonds spécifique pour les victimes de l'amiante ?

Dès le début des années 60, le lien entre l'apparition du mésothéliome et l'exposition à l'amiante était suspecté. Malgré cela l'amiante a été utilisé massivement, notamment dans la construction jusqu'à la fin des années 70, en Belgique comme ailleurs. L'usage s'est poursuivi, de façon moins importante, dans les années 80, alors que les dangers de l'amiante étaient désormais bien connus.

Il était manifestement peu prudent et dangereux d'utiliser l'amiante. Notre intention n'est pas d'entrer dans une longue discussion sur les responsabilités. Les entreprises en portent sans doute une partie, mais les pouvoirs publics n'ont pas pris à temps les mesures d'interdiction et de prévention.

C'est pourquoi nous proposons que le préjudice soit pris en charge par la solidarité nationale, la société reconnaissant ainsi qu'une erreur ou une faute a été commise vis-à-vis des victimes.

Celles-ci ont le droit d'être reconnues comme tels.

7. Financement et conséquences budgétaires

L'indemnisation proposée concernerait au maximum quelques centaines de personnes.

Le fonds sera alimenté essentiellement par des interventions de l'État mais pourrait aussi être alimenté par des interventions d'entreprises.

Le Roi pourrait fixer par arrêté royal des plafonds d'indemnisations.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**Artikel 2**

Het Fonds voorziet in een schadeloosstelling bij door asbest veroorzaakte ziekten.

Artikel 3

Het Fonds bezit rechtspersoonlijkheid en wordt beheerd door een commissie voor schadeloosstellingen. Om zijn taak optimaal te kunnen volbrengen kan het Fonds een beroep doen op geneeskundige of andere verenigingen.

Artikel 4

De aanvrager moet het bewijs leveren van zijn blootstelling aan asbest en van de gevolgen voor zijn gezondheidstoestand. Asbestose, mesotheliom en de aanwezigheid van asbestvezels in een longgezwel gelden als bewijs van blootstelling aan asbest.

Artikel 5

De regels van het gemene recht inzake burgerlijke aansprakelijkheid zijn van toepassing.

Artikel 7

Het is belangrijk elke vorm van verjaringstermijn tussen de blootstelling aan asbest en het optreden van de ziekte af te schaffen. Dat blijft nodig gelet op de latentietijd (20 tot 50 jaar) tussen de blootstelling en het optreden van de ziekte.

Asbestpatiënten waarvan het bedrijf bijdraagt in het Fonds voor de beroepsziekten, slachtoffers die besmet zijn na een niet-professionele blootstelling en hun rechtverkrijgenden kunnen een aanvraag indienen bij het Fonds voor schadeloosstellingen.

Artikel 9

Het Fonds moet de aanvraag snel onderzoeken omdat mesotheliompatiënten dikwijls snel sterven. Het Fonds moet nagaan of de persoon wel degelijk recht heeft op een vergoeding. Om het onderzoek zo grondig mogelijk uit te voeren beschikt het Fonds over alle mogelijke middelen, waaronder het onderzoek van de patiënt en van diens medisch dossier.

Artikel 10

Vóór de betaling van de vergoeding moet het Fonds uitleg verschaffen over het bedrag dat aan het slach-

COMMENTAIRE DES ARTICLES**Article 2**

Le Fonds est chargé d'indemniser les maladies liées à l'amiante.

Article 3

Le Fonds a la personnalité juridique et est administré par une commission d'indemnisations. Afin d'effectuer au mieux sa mission, le Fonds peut recourir à l'aide d'associations médicales ou autres.

Article 4

Le demandeur doit apporter la preuve de son exposition à l'amiante et des conséquences sur son état de santé. L'asbestose, le mésothéliome et la présence de fibres d'amiante dans une tumeur pulmonaire valent preuve d'exposition à l'amiante.

Article 5

Le droit commun de la responsabilité civile est d'application.

Article 7

Il est important de supprimer toute notion de délai de prescription entre l'exposition à l'amiante et la déclaration de la maladie. Cette suppression est rendue nécessaire par la durée du temps de latence (de 20 à 50 ans) entre l'exposition et l'apparition de la maladie.

Les malades de l'amiante dont l'entreprise cotise au Fonds des maladies professionnelles, les victimes contaminées à la suite d'une exposition non professionnelle et leurs ayant droits ont la possibilité d'introduire une demande auprès du Fonds d'indemnisations.

Article 9

L'examen de la demande par le Fonds doit être rapide car les patients atteints de mésothéliomes décèdent souvent rapidement. Le Fonds doit vérifier si la personne a bien droit à une indemnisation. Afin de maximaliser sa recherche, le Fonds peut bénéficier de tous les moyens nécessaires, notamment l'examen du patient et de son dossier médical.

Article 10

Avant le paiement de l'indemnité, le Fonds est tenu d'apporter l'explication du montant qui peut être

offer uitgekeerd kan worden, zodat deze laatste zijn goedkeuring kan geven. Iedere weigering door het Fonds moet gemotiveerd zijn.

Artikel 11

De aanvrager kan het aanbod van het Fonds afgwijzen.

Artikel 12

Het is belangrijk een termijn vast te leggen om vertraging bij de uitbetaling van de vergoeding te voorkomen.

Artikel 13

De verzoeker heeft het recht een rechtsvordering in te stellen als hij binnen een termijn van één jaar geen antwoord van het Fonds heeft ontvangen, als hij het aanbod niet aanvaardt, of als zijn aanvraag is afgewezen.

Artikel 16

Het Fonds voor de beroepsziekten biedt slechts een beperkte schadeloosstelling. Mesotheliom is een vorm van kanker die tot een snelle dood leidt (levensverwachting van minder dan één jaar). Mesotheliompatiënten, hun vrouw en kinderen kunnen een vergoeding voor morele schade krijgen.

octroyé à la victime afin que cette dernière puisse donner son accord. Tout refus de la part du Fonds doit être justifié.

Article 11

Le demandeur peut refuser l'offre qui lui sera faite par le Fonds.

Article 12

Il est important de fixer un délai afin d'éviter tout retard dans le paiement de l'indemnité.

Article 13

Le demandeur a le droit de recourir en justice si le Fonds ne lui a pas répondu dans le délai d'un an, s'il n'accepte pas l'offre qui lui a été faite ou si sa demande a été refusée.

Article 16

Le Fonds des maladies professionnelles n'offre qu'un dédommagement limité. Le mésothéliome est une forme de cancer qui entraîne un décès rapide (l'espérance de vie est de moins d'un an). Les personnes atteintes de cette maladie peuvent se voir attribuer une indemnité à titre de dommage moral ainsi que pour leur femme et leurs enfants.

Alain DESTEXHE.
Johan MALCORPS.

* * *

* * *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Er wordt een «Fonds voor de asbestslachtoffers» (hierna «Het Fonds») opgericht, dat tot doel heeft de schade ten gevolge van met asbest samenhangende ziekten te vergoeden: asbestose (borstvlies- of longfibrose), longkanker en mesotheliom (borst- of buikvlieskanker), larynxkanker en alle andere ziekten waarvan erkend is dat zij met asbest samenhangen.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est créé un «Fonds pour les victimes de l'amiante», ci-après nommé «le Fonds», destiné à réparer les dommages résultant d'une maladie liée à l'amiante: l'asbestose, le cancer du poumon, le mésothéliome, le cancer du larynx ainsi que toutes les maladies qui seraient reconnues liées à l'amiante.

Art. 3

Het Fonds bezit rechtspersoonlijkheid. Het wordt voorgezeten door een bij koninklijk besluit benoemde magistraat en wordt beheerd door een commissie voor schadeloosstellingen, waarvan de samenstelling en de werking ook bij koninklijk besluit vastgesteld worden.

De commissie bestaat onder meer uit vertegenwoordigers van de ministers van Volksgezondheid en Sociale Zaken, vertegenwoordigers van het Fonds voor de beroepsziekten, van het Fonds voor arbeidsongevallen alsook uit vertegenwoordigers van verenigingen die de belangen van asbestslachtoffers verdedigen.

Het Fonds kan elk advies inwinnen dat het onmisbaar acht om zijn taak uit te voeren. Het kan meer bepaald, onder andere, geneeskundige verenigingen of groeperingen, wetenschappelijke verenigingen, hulpverenigingen voor asbestslachtoffers en bevoegde personen raadplegen.

Art. 4

De aanvrager moet zijn professionele of niet-professionele blootstelling aan asbest aantonen, alsook de gevolgen van die blootstelling voor zijn gezondheidstoestand.

Diagnoses van asbestose en van mesotheliom gelden als bewijs van een blootstelling aan asbest.

De aanwezigheid van asbestvezels in, onder andere, een longgezwel geldt als bewijs van een blootstelling aan asbest. De erkenningscriteria zijn dezelfde als de geldende criteria van het Fonds voor de beroepsziekten.

De aanwezigheid van een pleuraplaque geldt als bewijs van een blootstelling aan asbest. Zij wordt niet als een ziekte beschouwd maar rechtvaardigt het aanleggen van een dossier.

Voor de gevallen waarin de oorsprong van de met asbest samenhangende ziekte niet met zekerheid vastgesteld kan worden, bepaalt een koninklijk besluit welke criteria recht geven op een vergoeding.

Art. 5

De schade wordt vergoed op de door het gemene recht inzake de burgerlijke aansprakelijkheid erkende gronden.

Art. 6

De Koning kan de maximumbedragen van de vergoedingen vaststellen.

Art. 3

Le Fonds est doté de la personnalité juridique. Il est présidé par un magistrat nommé par le Roi et est administré par une commission d'indemnisation dont la composition et le fonctionnement sont également fixés par le Roi.

Elle comprend notamment des représentants des ministres ayant la Santé publique et les Affaires sociales dans leurs compétences, des représentants du Fonds des maladies professionnelles, du Fonds des accidents du travail et des représentants des associations qui défendent les victimes de l'amiante.

Le Fonds peut recueillir tout avis qui lui semble indispensable à l'accomplissement de sa mission. Il peut notamment consulter les associations ou groupements médicaux, les sociétés scientifiques, les associations d'aide aux victimes de l'amiante et des personnes qualifiées.

Art. 4

Le demandeur d'une indemnisation justifie de son exposition à l'amiante, professionnelle ou extra-professionnelle, et du retentissement de cette exposition sur son état de santé.

Les diagnostics d'asbestose et de mésothéliome valent preuve d'exposition à l'amiante.

La présence de fibres d'amiante dans une tumeur pulmonaire, ou autre, vaut preuve d'exposition à l'amiante. Les critères de reconnaissance reprennent ceux qui sont en vigueur au Fonds des maladies professionnelles.

La présence de plaque pleurale est une preuve d'exposition à l'amiante. Elle n'est pas considérée comme une maladie mais elle justifie l'ouverture d'un dossier.

Pour les cas où l'origine de la maladie liée à l'amiante ne peut être établie avec certitude, le Roi détermine les critères qui ouvrent le droit à une indemnisation.

Art. 5

Le dommage est indemnisé sur les bases admises selon le droit commun de la responsabilité civile.

Art. 6

Le Roi peut fixer des plafonds d'indemnisation.

Art. 7

Eenieder die het slachtoffer is geweest van een met asbest samenhangende ziekte in een tijdsspanne van dertig jaar vóór de inwerkingtreding van de wet kan een aanvraag om een vergoeding indienen binnen het kader van deze wet.

Voor een schadeloosstelling komen in aanmerking:

1° de personen die van het Fonds voor de beroepsziekten een erkenning verkregen hebben dat zij lijden aan een door asbest veroorzaakte beroepsziekte;

2° de personen die schade geleden hebben die het rechtstreekse gevolg is van een niet-professionele blootstelling aan asbest op het Belgische grondgebied, zoals:

- besmetting binnen het gezin door contact met een werknemer;

- personen die leven in de buurt van ondernemingen die asbest gebruikt hebben;

- passieve blootstelling in asbesthoudende lokalen.

3° de rechtverkrijgenden van de personen bedoeld in 1° en 2°.

Art. 8

De aanvraag wordt naar het Fonds gezonden bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Art. 9

Binnen een termijn van zes maanden na ontvangst van de aanvraag, die verlengd kan worden op verzoek van het slachtoffer of van zijn rechtverkrijgenden, onderzoekt het Fonds of de voorwaarden tot schadeloosstelling vervuld zijn; het onderzoekt het oorzakelijk verband tussen de blootstelling aan asbest en de ziekte.

De commissie voor schadeloosstellingen kan vragen dat een medisch onderzoek of een deskundigenonderzoek uitgevoerd wordt. De commissie kiest vrij een medisch deskundige en bepaalt welke vragen hem gesteld worden. Zij moet de aanvrager ten minste vijftien dagen vooraf op de hoogte brengen van de namen van de medisch deskundigen alsook van het doel, de datum en de plaats van het onderzoek.

De aanvrager kan zich laten begeleiden door de arts van zijn keuze. Tijdens de hele procedure kan hij zich laten bijstaan door een advocaat of een bijkomende arts. Hij heeft recht op inzage in zijn dossier.

Het Fonds kan inlichtingen inwinnen bij de diensten van de federale overheid en bij de instellingen die bevoegd zijn inzake sociale voorzieningen. Die inlich-

Art. 7

Toute personne ayant été victime d'une maladie liée à l'amiante dans une période de 30 ans précédent l'entrée en vigueur de la loi peut introduire une demande d'indemnisation dans le cadre de la présente loi.

Peuvent obtenir la réparation de leurs préjudices :

1° les personnes qui ont obtenu la reconnaissance d'une maladie professionnelle occasionnée par l'amiante par le Fonds des maladies professionnelles;

2° les personnes qui ont subi un préjudice résultant directement d'une exposition à l'amiante sur le territoire de la Belgique à cause d'une exposition non professionnelle, comme :

- la contamination intrafamiliale par contact avec un travailleur;

- la personne vivant dans les environs des entreprises qui ont utilisé de l'amiante;

- l'exposition passive dans des locaux contaminés par l'amiante.

3° les ayants droit des personnes visées aux 1° et 2°.

Art. 8

La demande est adressée au Fonds par pli recommandé à la poste avec accusé de réception.

Art. 9

Dans un délai de six mois à compter de la réception de la demande, qui peut être prolongé à la demande de la victime ou de ses ayants-droit, le Fonds examine si les conditions d'indemnisation sont réunies; il recherche le lien de cause à effet entre l'exposition à l'amiante et la maladie.

La commission d'indemnisation peut demander qu'un examen médical ou qu'une expertise soit pratiqué. La commission est libre de choisir le médecin-expert et de déterminer les questions qui lui sont posées. Elle est tenue d'informer le demandeur des noms des médecins-experts, de l'objet, de la date et du lieu, quinze jours au moins avant la date de l'examen.

Le demandeur peut se faire accompagner du médecin de son choix. Tout au long de la procédure il peut se faire assister d'un avocat et d'un médecin de recours. Il a le droit de consulter son dossier.

Le Fonds peut demander des renseignements auprès des services de l'administration fédérale et auprès des organismes compétents pour les presta-

tingen worden alleen gebruikt voor de *follow-up* van de bij het Fonds ingediende aanvraag.

De erkenning door het Fonds voor de beroepsziekten van een blootstelling aan asbest geldt voor het Fonds als bewijs van blootstelling.

Art. 10

Binnen een termijn van zes maanden vanaf het tijdstip waarop het Fonds de volledige verantwoording van de opgelopen schade ontvangt, moet het Fonds aan elk slachtoffer bedoeld in artikel 2 een aanbod tot schadeloosstelling doen.

Het aanbod vermeldt de raming van het Fonds voor elke schadeclaim alsook het bedrag van alle vergoedingen in welke vorm ook die reeds ontvangen of nog te ontvangen zijn van andere schuldenaars uit hoofde van dezelfde schade.

Beslissingen van het Fonds om een aanvraag gedeeltelijk of volledig af te wijzen worden met redenen omkleed.

In geval van verergering kan onder dezelfde voorwaarden een nieuwe aanvraag bij het Fonds ingediend worden.

Art. 11

Binnen dertig dagen na ontvangst van het aanbod tot schadeloosstelling deelt de aanvrager het Fonds mee of hij het al dan niet aanvaardt.

Art. 12

Als de aanvrager het aanbod aanvaardt, beschikt het Fonds over een termijn van drie maanden om de betreffende som te storten.

Art. 13

Alleen indien het Fonds zijn verzoek tot schadeloosstelling afwijst, hem geen enkel aanbod doet binnen de in artikel 9 gestelde termijn of indien het slachtoffer het aanbod niet aanvaardt, kan het slachtoffer een rechtsvordering instellen.

Die vordering wordt ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de verzoeker.

Art. 14

Het Fonds wordt tot beloep van de gestorte bedragen in de rechten van de verzoeker gesteld tegenover de persoon die aansprakelijk is voor de schade en tegenover de personen of instellingen die in welke hoedanigheid ook instaan voor de volledige of gedeelte-

tions sociales. Les renseignements sont utilisés exclusivement pour le suivi de la demande introduite auprès du Fonds.

La reconnaissance par le Fonds des maladies professionnelles d'une exposition à l'amiante vaut preuve d'exposition pour le Fonds.

Art. 10

Le Fonds est tenu de présenter à toute victime mentionnée à l'article 2 une offre d'indemnisation dans un délai de six mois à compter du jour où le Fonds reçoit la justification complète des préjudices.

L'offre indique l'évaluation retenue par le Fonds pour chaque chef de préjudice ainsi que le montant des indemnités de toute nature reçues ou à recevoir d'autres débiteurs du chef du même préjudice.

Les décisions du Fonds rejetant partiellement ou totalement la demande d'indemnisation sont motivées.

Dans les mêmes conditions, une nouvelle demande au Fonds peut être introduite en cas d'aggravation.

Art. 11

Dans les 30 jours de la réception de l'offre de l'indemnisation, le demandeur fait connaître au Fonds s'il accepte ou non l'offre qui lui est faite.

Art. 12

Lorsque le demandeur accepte l'offre, le Fonds dispose d'un délai de trois mois pour verser la somme correspondante.

Art. 13

Le demandeur ne dispose du droit d'action en justice contre le Fonds que si sa demande d'indemnisation a été rejetée, si aucune offre ne lui a été présentée dans le délai mentionné à l'article 9 ou si elle n'a pas accepté l'offre qui lui a été faite.

Cette action est intentée devant le Tribunal de première instance du domicile du demandeur.

Art. 14

Le Fonds est subrogé, à due concurrence des sommes versées, dans les droits que possède le demandeur contre la personne responsable du dommage ainsi que contre les personnes ou organismes tenus à un titre quelconque d'en assurer la réparation totale

lijke schadeloosstelling ervan binnen de grenzen van het bedrag van de uitkering ten laste van die personen.

Het Fonds kan optreden in burgerlijke rechtsvorderingen betreffende het socialezekerheidsrecht en in strafvorderingen. Het Fonds kan in rechte optreden om bedragen die het gestort heeft, terug te vorderen.

Art. 15

De uitgaven voor de uitvoering van deze wet komen ten laste van het Fonds.

De geldmiddelen van het Fonds worden geleverd door:

- bijdragen uit de begroting van het ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, waarvoor de Koning nadere regels bepaalt,
- giften en legaten aan het Fonds;
- de opbrengst van de belegging van zijn vermogen;
- de aan het Fonds toegekende bedragen ingevolge de indeplaatsstelling bedoeld in artikel 13;
- bijdragen van bedrijven.

Art. 16

Het verkrijgen van een vergoeding vanwege het Fonds vormt geen beletsel voor het verkrijgen van een vergoeding vanwege het Fonds voor de beroepsziekten noch voor het verkrijgen van een vergoeding in rechte, op voorwaarde dat het een aanvullende vergoeding betreft en dat eenzelfde schade niet tweemaal vergoed wordt.

19 juni 2002.

ou partielle dans la limite du montant des prestations à la charge desdites personnes.

Le Fonds peut intercéder dans des procédures de droit civil, dans des procédures de droit de sécurité sociale et dans des procédures de droit pénal. Le Fonds peut entamer des procédures en justice visant à obtenir le recouvrement des sommes qu'il a engagées.

Art. 15

Les dépenses afférentes à l'exécution de la présente loi sont prises en charge par le Fonds.

Le Fonds est alimenté par:

- des interventions à charge du budget du ministre qui à les Affaires sociales, la Santé publique et l'Environnement dans ses attribution et dont les modalités sont déterminées par le Roi;
- les dons et legs faits au Fonds;
- le produit du placement de ses avoirs;
- les sommes attribuées au Fonds en suite de la subrogation prévue à l'article 13;
- des interventions d'entreprises.

Art. 16

L'obtention d'indemnités provenant du Fonds n'empêche pas l'obtention d'une indemnisation du Fonds des maladies professionnelles ou d'une indemnisation obtenue par voie de justice à condition qu'il s'agisse d'une indemnisation complémentaire et qu'un même dommage ne soit pas indemnisé deux fois.

19 juin 2002.

Alain DESTEXHE.
Johan MALCORPS.